

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Vlada Republike Slovenije
Gregorčičeva ulica 20, 25
1000 Ljubljana
E: gp.gs@gov.si

Številka: 050-14/2021/29
Datum: 17. 10. 2022

Zadeva: **Priporočilo Zagovornika načela enakosti za spremembo Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Ureditev predstavnštva v Svetu romske skupnosti Republike Slovenije)**

Spoštovani

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je skladno z določbami Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) ocenjeval, ali je Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (ZRomS-1) glede ureditve predstavnštva Romov v Svetu romske skupnosti v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: SRS) posredno diskriminatoren do pripadnikov neavtohtone romske skupnosti. Zagovornik je ocenjeval diskriminatornost določbe prvega odstavka 10. člena ZRomS-1, po kateri je med 21 člani SRS štirinajst predstavnikov Zveze Romov Slovenije (v nadaljevanju: ZRS), preostalih sedem pa predstavnikov romskih skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti. Na podlagi analize podatkov, ki so jih Zagovorniku poslale štiri od petih delujočih romskih zvez, je Zagovornik ocenil, da z ekskluzivnostjo ZRS v SRS romska društva s sedeži v občinah na območjih, kjer romska skupnost ni tradicionalno naseljena, niso postavljena v manj ugoden položaj v primerjavi z romskimi društvi s sedeži v občinah na območjih, kjer je romska skupnost avtohtona. Po oceni Zagovornika določba prvega odstavka 10. člena ZRomS-1 ni diskriminatorna do neavtohtonih Romov.

Zaradi dejstva, da več kot dve tretjini vseh romskih društev v Republiki Sloveniji ni vključenih v ZRS, pa Zagovornik ocenjuje, da obravnavana sporna določba prvega odstavka 10. člena ZRomS-1 ne zagotavlja reprezentativnosti celotne romske skupnosti v SRS.

Zagovornik načela enakosti skladno z 21. členom ZVarD priporoča Vladi Republike Slovenije, da pripravi predlog spremembe Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, s katero bo omogočeno reprezentativno predstavnštvo pripadnikov romske skupnosti v Svetu romske skupnosti Republike Slovenije. Pri tem naj upošteva, da v Republiki Sloveniji obstajajo poleg Zveze Romov Slovenije še druge romske zveze, v katere se združujejo romska društva s sedeži na območjih tako tradicionalno kakor tudi netradicionalno naseljene romske skupnosti.

Vljudno vas naprošamo, da nas v 30 dneh od prejema tega dopisa obvestite o upoštevanju priporočila.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Priloga:

- Utemeljitev strokovne službe Zagovornika k priporočilu št. 050-14/2021/29
- Ocena zakona št. 050-14/2021/28 z dne 17. 10. 2022

Poslano:

- naslovníku (e-pošta),
- zbirka dok. gradiva

V vednost:

- Urad Predsednika republike (po e-pošti: gp.uprs@predsednik.si)
- Državni zbor (po e-pošti: gp@dz-rs.si)
- Državni svet (po e-pošti: gp@ds-rs.si)
- Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti (po e-pošti: gp.un@gov.si)
- Varuh človekovih pravic (po e-pošti: info@varuh-rs.si)

**UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA K PRIPOROČILU
ŠT. 050-14/2021/29**

Zagovornik načela enakosti Vladi Republike Slovenije skladno z 21. členom ZVarD priporoča, da pripravi predlog spremembe Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, s katero bo omogočeno reprezentativno predstavništvo pripadnikov romske skupnosti v Svetu romske skupnosti Republike Slovenije. Pri tem naj upošteva, da v Republiki Sloveniji obstajajo poleg Zveze Romov Slovenije še druge romske zveze, v katere se združujejo romska društva s sedeži na območji tako tradicionalno kakor tudi netradicionalno naseljene romske skupnosti.

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je prejel pobudo za izvedbo ocene diskriminatornosti Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (ZRomS-1), v kateri pobudnik izraža nezadovoljstvo zaradi problematične delitve na pripadnike avtohtone in neavtohtone romske skupnosti. Pobudnik je izpostavil vprašanje ustreznosti zastopanosti oz. predstavništva pripadnikov celotne romske skupnosti v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: RS), tako avtohtone kot neavtohtone, in sicer v sestavi Sveta romske skupnosti v RS, kakor to določa veljavni ZRomS-1. Zagovornik je na podlagi pobude preučil določbe ZRomS-1 za namen ugotovitve, ali so določbe skladne z načelom nediskriminacije (14. člen Ustave Republike Slovenije).

Zagovornik je skladno z določbami Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) ocenjeval diskriminatornost določbe prvega odstavka 10. člena ZromS-1, po kateri je izmed 21 članov Sveta romske skupnosti v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: SRS, tudi: Svet) štirinajst članov predstavnikov Zveze Romov Slovenije (v nadaljevanju: ZRS), preostalih sedem pa predstavnikov romskih skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti. Pri tem Zagovornik kot spornega ni izpostavil tretjinskega dela članstva v SRS s strani slednjih, temveč dvotretjinskega dela članstva v SRS s strani predstavnikov zgolj ene izmed romskih zvez – ZRS.

Zagovornik je ocenjeval, ali so pripadniki neavtohtone romske skupnosti glede članstva svojih predstavnikov v SRS zaradi ekskluzivne vloge ZRS v Svetu v manj ugodnem položaju od pripadnikov avtohtone romske skupnosti (ki imajo sicer zagotovljene svoje predstavnike že v tretjini članov Sveta, ki jo sestavljajo izvoljeni predstavniki romskih skupnosti v občinskih svetih). Ocenjeval je, ali ureditev pomeni posredno diskriminacijo neavtohtone romske skupnosti pri sestavi SRS.

Za namen ocene diskriminatornosti prvega odstavka 10. člena ZRomS-1 je Zagovornik ugotavljal dejansko stanje glede združevanja in zastopanosti pripadnikov romske skupnosti v društvih po posameznih zvezah. V ta namen je preverjal, koliko oz. katera društva, s koliko člani in s sedeži v katerih občinah (s tradicionalno oz. netradicionalno naseljeno romsko skupnostjo) so vključena v vsako od obstoječih oz. delujočih zvez romske skupnosti. Zagovornik je pridobil večino zaprošenih podatkov s strani štirih od skupaj petih delujočih (od skupaj sedmih uradno registriranih) romskih zvez. Dodatno je na predlog ene od romskih zvez še preverjal, kako so v zvezah in še posebno v ZRS zastopani pripadniki romske skupnosti iz JV Slovenije v primerjavi s pripadniki romske skupnosti v SV Sloveniji.

Primerjava razmerij med številom romskih društev po določenih delih romske skupnosti v ZRS na eni strani in v vseh štirih (od skupaj petih) romskih zvez na drugi strani je pokazala, da je v ZRS zastopan enak delež društev iz JV Slovenije in celo nekoliko večji delež društev iz območij neavtohtone romske skupnosti, kot velja za štiri romske zveze skupaj. Pri tem je pomembno tudi to, da so v ZRS vključena štiri romska društva iz večjih krajev oz. mest, posebej z območij, kjer romska skupnost ni avtohtono naseljena. Je pa zaznati velik razkorak med številom društev, ki so vključena v ZRS, in številom društev, ki niso vključena v ZRS – več kot dve tretjini vseh Zagovorniku poznanih romskih društev ni vključenih v ZRS.

Na podlagi analize pridobljenih podatkov je tako Zagovornik ocenil, da z ekskluzivnostjo ZRS v SRS romska društva s sedeži v občinah na območjih, kjer romska skupnost ni tradicionalno naseljena, niso postavljena v manj ugoden položaj v primerjavi z romskimi društvi s sedeži v občinah na območjih, kjer je romska skupnost avtohtona. To pomeni, da (z upoštevanjem predstavništva Romov preko njihovih društev) določba prvega odstavka 10. člena ZRomS-1, po kateri je v SRS štirinajst od enaindvajsetih

članov predstavnikov ZRS, ni posredno diskriminatorna do neavtohtonih Romov. Enako pa Zagovornik ocenjuje tudi za Rome z območja JV Slovenije v primerjavi z Romi z območja SV Slovenije.

Kljub ocenjeni nediskriminatornosti ZRomS-1 pa Zagovornik meni, da obravnavana sporna določba prvega odstavka 10. člena ZRomS-1 z ozirom na potrebo po zagotavljanju reprezentativnosti celotne romske skupnosti v SRS ni ustrezna.

Dejstvo, da več kot dve tretjini vseh (Zagovorniku poznanih) društev ni vključenih v ZRS, slednji jemlje legitimnost predstavništva vseh Romov v SRS (tako neavtohtonih kot avtohtonih, iz SV in iz JV Slovenije). ZRS ni več edina romska zveza, saj ob njej že dalj časa delujejo vsaj še štiri. Pred časom jih je delovalo šest. Predstavništvo Romov v SRS za tisti del članstva Sveta, ki ga zdaj zasedajo predstavniki ZRS, bi moralo biti torej drugače urejeno, in sicer tako, da bi odražalo participacijo vseh pripadnikov romske skupnosti v upravljanju skupnih zadev, ki so pomembne za celotno romsko skupnost (njihove posebne pravice). Z ozirom na naloge SRS bi moralo biti zagotovljeno prav takšno reprezentativno predstavništvo. To pa pomeni, da bi bilo smiselno z novo določbo dela prvega odstavka 10. člena ZRomS-1 odpraviti ekskluzivnost ZRS oz. upoštevati, da je danes romskih zvez več ter zagotoviti, da bi predstavniki vseh reprezentativnih zvez imeli možnost sodelovanja v upravljanju javnih zadev prek SRS.

Zagovornik je v okviru svojega postopka preučil tudi ugotovitve Ustavnega sodišča RS, ki se je v več odločbah izreklo o problematiki ustreznosti oz. neustreznosti obstoječe ureditve predstavništva pripadnikov romske skupnosti v SRS ter s tem povezane morebitne diskriminatornosti. Tako je upoštevajoč določbe 14., 42., 44. in 65. člena Ustave RS (enakost pred zakonom; pravica do zbiranja in združevanja; sodelovanje pri upravljanju javnih zadev; položaj in posebne pravice romske skupnosti v Sloveniji) v odločbi št. U-I-15/10-13 z dne 16. 6. 2010 Ustavno sodišče sicer ugotovilo neutemeljenost očitkov Varuha človekovih pravic o diskriminaciji.

Vendar pa je v tej zadevi v odklonilnem ločenem mnenju sodnica Jadranka Sovdat jasno izpostavila neustreznost veljavne ureditve predstavništva pripadnikov romske skupnosti v SRS prav zaradi ekskluzivnega položaja ZRS. Po njenem mnenju bi moral zakonodajalec če ne z volitvami, kar bi bilo najbolj prav, pa vseeno drugače urediti zagotovitev reprezentativnosti zastopstva pripadnikov celotne romske skupnosti za sodelovaje pri upravljanju skupnih zadev (posebno teh, ki zadevajo uresničevaje njihovih posebnih pravic). Moral bi opredeliti merila, pod katerimi lahko posamezna društva (oz. njihova združenja – zveze) pridobijo status reprezentativnosti (tako kot npr. pri sindikatih). Te bi morala država oz. lokalne skupnosti potem šteti za legitimne sogovornike.